

СЯЛЯНСКАЯ

ЖИВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:

ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6.).

Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзіны апрача сьвята.

Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадзі.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:

на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал., на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.

Для заграшчы удвая даражэй.

Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі

ВЫХОДЗЕ ў СЕРАДУ І СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Дзьве гутаркі і адзін вывад.

Ад самага пачатку існаваньня новапаўстаўшай Польшчы сярод яе адказных палітыкаў узьніклі думкі аб яе межах 1772 году.

У імя гэтых лятученьняў, пачалася будавацца польская дзяржава, г. з. — разам з Польшчай паўстаў і яе мілітарызм. Але-ж запраўд насць выказала, што лятученьні яе так і асталіся толькі лятученьнямі з прычыны тагочасных абставінаў; у 1921 годзе Польшча згадзілася прыняць сучасныя межы. Далей пашло жыцьцё неспрыяючае Польшчы, так, што замест таго, каб пускаяцца на далейшае ажыцьцяўленьне сваіх лятученьняў, прыходзіцца шукаць спосабаў, каб замацаваць існуючыя ўжо абставіны і лад.

Замацаваць гэтакое палажэньне рэчаў, якое ёсьць на відовішчы бягучых дзён, па славах высокіх кіраўнікоў польскае дзяржавы, трэба супакойнаю, мірнаю працаю, абасноваваю на паразуменьні з суседзямі і ўстанаўленьні між імі добрых адносін.

І вось, Польшча ідуць гэтакім шляхам распачала перагаворы з Масквою. Нібы для пацьвярдзеньня сваіх мірных імкеньняў, польскі міністар замежных справаў п. Залескі, ужо сказаў наступнае: „Польшча вядзе стойкую мірную палітыку і ў кожнай спробе ўмацаваньня супакою ў Эўропе хоча чынна супрацоўнічаць. Паважны ўдзел Польшчы ў Радзе Лігі Народаў накладае на нас спэцыяльны абавязак у справе пацыфікацыі (супакоіваньня) усходу Эўропы. Дзеля таго, што Саюз Сап. Радавых Рэспублікаў не належыць да Лігі Народаў, дык дагавор аб непараданьні для Радавай дзяржавы ёсьць вонкаваю формаю, якую выяўляе яна свае адносіны да сваіх суседзяў. Бяручы гэта пад увагу, Польшча гатова ахвотна, у форме дагавору, даць даказы сваіх шчыра мірных намераў і настраю адносна ССРР (Радавай Расеі)“.

Падаючы гэтакую прамову міністра, польская газета „Работнік“ ужо ад сябе дадае, што вышэй паданая заява п. міністра А. Залескага, павінна палажыць канец усім плёткам, што быццам Польшча ў адносінах да ССРР займае напастлівае становішча, або хоць-бы неспрыянае.

Чуючы гэтакую прамову адказнага кіраўніка польскай заграшчы палітыкі можна было-б прыняць яе за чыстую манэту, калі-б ня было прычынаў адкінуць усю веру ў шчырасць гэтае заявы.

Нядаўна адбылося ўрачыстае святкаваньне імянаў маршалка Пілсудскага, дык ў гэтым гэтага на акадэміі ў Вільні прафэсар М. Зьдзехоўскі, (быўшы рэктар Віленскага Унівэрсытэту) сказаў: „Аддана Саветам на спажыву, знішчана болей за мільён польскага насяленьня, аддана ім вя-

Сям'я і школа.

У наш культурны век узгадаваньне дзіцяці вядзецца двума дзейнікамі: сям'ёю і школаю.

Які з іх мае вялікі ўплыў на дзіця?

Ясна, што вялікі ўплыў на дзіця—мае сям'я, а чаму? дык на гэта адкажу наступным.

Сям'я мае вялікі ўплыў на дзіця таму, што яно жыве неразлучна з сям'ёю са свайго першага моманту зьяўленьня ў жыцьцё, дык разумеецца ўсё тое што ёсьць у сям'і, у людзей, якія яго акружаюць, маладое дзіцячае пачуцьцё пераймае і на падставе гэтага складаецца пэўная псыхолёгія дзіцяці, якая сходзіцца з псыхалёгіяй сям'і. Акрамя пачуцьця дзіця атрымлівае ад сям'і і спосаб выяўленьня яго. Спосабам выяўленьня пачуцьця ёсьць—мова. Усё тое, што дзіця атрымлівае ад сям'і, гэтак моцна ўжываецца ў арганізм, што на працягу ўсяго існаваньня чалавек ніяк ня можа выкінуць са свайго пачуцьця любоў і прыхільнасьць да ўсяго таго, што зьяўляецца для яго родным, што атрымаў ён у дзіцячыя годкі ад сям'і. Ніякія варункі жыцьця не загнушаць аканчальна таго, што прышчапілася змалку.

Дык вось знача: сям'я мае вялікі ўплыў на дзіцячае ўзгадаваньне, ну а школа?

У гэтакім выпадку школа мае сваім заданьнем быць далейшым, сыстэматычным развіцьцем дзіцячага душэўнага складу, пачаткі якога атрымала дзіця дома.

Якія-ж вынікі будуць ад гэтага? Ясна, калі ўзгадаваньне дзіцяці пойдзе шляхам ужо адзначаным, распачатым дома, дык у гэтакім выпадку ўзгадаваньне дзіцяці дасць вялікую карысьць. Яно пашырыць кругазор дзіцячага мышленьня і разаўе вяду за межы таго магчымага, якое далася-б дзіцяці калі-б яно не атрымала ніякага школьнага ўзгадаваньня і навучаньня. Дык знача, у гэтакім выпадку, школа можа даць пазытыўныя і пажаданыя вынікі.

У другім-жа выпадку дзіцячага школьнага ўзгадаваньня, якое пойдзе на перакар тым пачаткам узгадаваньня, якія атрымала дзіця дома, ужо будуць шкодныя і надта бліягі вынікі ў гэтакім выпадку станецца наадварот. Замест таго, каб даць дзіцяці асьвету, яно

лікія абшары, якія перад вайною былі ў нашых руках: Падолье, Валынь амаль-што цалком, вялізарная частка Менскай зямлі“...

Дык вось гэтая другая прамова гавора нешта ўжо зусім іншае. Замест спакойнага мірнага настрою чутна ваяўнічая нотка.

Цяпер вывады. Міністар Залескі гаварыў, як кіраўнік адказны, перадусім, перад п. прэм'ерам, г. з. перад марш. Пілсудскім, а праф. М. Зьдзехоўскі, прыхільнік пана марш. Пілсудскага, гаварыў як прадстаўнік польскага грамадзянства, якое падтрымлівае ўрад Пілсудскага, дык знача, што міністар, які зьяўляецца прадстаўнікам ураду гаварыў ня шчыра, бо яго заява ня годзіцца з грамадзкаю думкаю. Ясна, што пры гэтакіх абставінах, калі-б янават словы п. міністра былі і шчырымі, дык іх нельга палічыць гэтакімі, а бяручы пад увагу, што гэтая заява выдатнага грамадзяніна, зробленая ў урачыстым часе, нябыла запярэчана, дык і прыходзіцца сумле-

(ўзгадаваньне) дасць баламуцтва, бо прышчыпы таго, чаго няма ў зачатку дзіцячае псыхалёгіі, прыняцца ня могуць, аднак-ж сама апэрацыя прышчэпу пакаленьчы тое добрае дзіцячае пачуцьцё, якое атрымана ім дома.

Сродкам узгадаваньня ці навучаньня дзіцяці, як ведама, ёсьць мова. А з гэтага ўжо вынікае, што ўсякае школьнае навучаньне павінна адбывацца ў роднай мове дзіцяці, з уважаньнем тых традыцыяў і звычаяў, якія існуюць у сям'і, з якой вырастае.

Усе вышэй паданія вывады сьвердзіць можна фактычнымі данымі з сучаснага польскага школьніцтва на Беларусі. Польская школа і беларускае дзіця гэта-ж дзьве супярэчнасьці, якіх прымірыць бяз поўнага ўхіленьня аднаго ад другога немагчыма. І праўда, беларускія дзеці, ходзячы ў школу ў працягу некалькіх гадоў нічога, акрамя літараў, навучыцца ня могуць. І ня дзіва. Возьмем гэтакі прыклад.

Калі пачую я словы: жыцьцё, хлеб камень, лісьце, сьнег. Ну і што? А вось што: кожнае гэтае слова будзіць ува мне адпаведнае зразуменьне гэтага слова і я зразу пачую ясна і поўнае яго значэньне.

А вось пачую я: лебэн, брод, штэйн, фукс, шнээ. І хоць я разумею і гэтыя словы, але-ж таго цяпла, з якога я прыняў роднае слова ў мяне адносна да гэтых словаў няма. Гэта я, а таксама і кожны чалавек можа адчуць сам на сабе.

Дык добра, гэта можа быць тагды, калі чужое слова пачуўшы я зразумею, а як яно для мяне зусім не зразумелае, тагды што? Дык і ясна, што ніякага ня выкліча эфэкт. Гэтакае слова абсалютна нічога ня дасць майму сьветапагляду.

Калі-ж ня глядзячы на тое, што я не разумею, пачнуць мне ўкладаць, дык у канцы канцоў сабоюць мане з праўдзівага шляху і я стану на раздарожжы. Дык вось, у вышэй паданым, на мой пагляд, уся трагічнасьць польскага школьніцтва на нашых землях,

Я асабіста не баюся за тое, што беларускія дзеці апаліяцца. Не, я з асабістых дасьледаў знаю, што акрамя літараў ніякае польскасцьці,—калі не антыпольскасцьці,—польская

ваша ў шчырасьці словаў п. міністра. Разумецца, калі гэтак, дык мілітарызм Польшчы жыве ды пажывае!...

Калі возьмем Саветы, дык і там пачынам тое самае. Яны імкнуцца да займаньня чужых тэрыторыяў у імя інтэрнацыянальных мэтаў.

Мэты як аднаго так і другога суседа зьяўляюцца скіраванымі проці Беларускага Народу: калі адзін хоча паляншаваць нас, дык другі хоча нас інтэрнацыяналізаваць.

Аднак ня трэба забывацца, што цяпер мала заваяваць край; трэба яго прыхіліць на свой бок, бо іначай шырокія межы будуць дэструктыўным дзейнікам і ня толькі не прынесуць ніякае карысьці для заваявацеляў, але яшчэ могуць шмат ім пашкодзіць. У даным выпадку аб гэтым прыхіленьні ня можа быць ніякае гутаркі, бо заінтэрасаваны Беларускі Народ выразна імкнецца толькі да самастойнага жыцьця.

* * *

Маўкліва і нема ў салі,
Ціш брадзіла з куточка ў куток;
Лямпы ціха і нема стралялі
Бліскатлівым сьвятлом буйнай хвалі
Разьліваючы сонца паток.

Ты адна абапёршысь рукою
На гладкім невялічкім сталі
Гаварыла у сэрцы з сабою
Пламянючы ярка душою
І танула ў расплыўным сьвятле.

Скрып дзвярэй. Уваходжу. Прачула
І схілілася ў бок галава,
У далонях абліча ўтанула,
На хвілінку вось быццам заснула...
Як прыгожай тагды ты была!

* * *

Ты упорна глядзела у гару,
Як замёршы—бяз руху і здрыг
І казала боючы ў мору...

«Паглядзі на мяне ў гэты міг,
«Паглядзі і скажы без уданьня,
«Ці я годна тваёга каханьня?»...

Пяруновай стралой майго зроку
Я схапіў тваю постаць тады;
Нашы душы памчалісь далёка
І спаіліся там наўсягды...

Ты мне зрокам закон дыктавала,
Я паняў і прыстаў... ўсё прапала.

Фр. Грышкевіч.

школа не прышчэпае беларускаму дзіцяці. Я добра знаю, што новыя беларускія грамадзі ўзгадавальнікі польскіх школаў пішуць лацінскімі літэрамі беларускія словы. Дык аб гэтым я мала трываюся, мяне, як патрыёта роднага народу займае нешта іншае, а іменна: пішуць дзеці, але што пішуць, ці тое ці гэтак-ак трэба? Ведама, што не!

Якое-ж прадстаўленьне аб жыцьці і якое зразуменьне яго можа дацьпольская школа і галілеўш вучыцель, словамі: potęga, względnie і г. д., калі яны зусім не зразумелыя? Ці ня выклікуць яны такога зразуменьня, якое не адпавядае факту? Адным словам нашыя дзеці астаюцца невукамі.

Вось у чым трагедыя нашай сучаснасьці! Дык дзеля ўсяго таго, што гаворана тут, кожны бацька-Беларус павінен перамагчы ўсе перашкоды і дабіцца роднае школы ў імя добра свайму дзіцяці, якому бязумоўна ён жадае.

Упорства ўлады няхай ня страшыць нас. Мы павінны зрабіць сваё. Скарга.

Беларусы ў Чэхаславакіі.

— Сьвяткаваньне. 25 сакавіка г. г. беларуская калёнія ў Празе чэскай урачыста сьвяткавала дзевятыя ўгодкі абвешчання Незалежнасьці Беларусі. У сьвяткаваньні бралі ўдзел ўсе беларускія арганізацыі за выняткам зьменавехаўскіх і камуністычных. Гр. П. Крэчэўскі прачытаў рэфэрат на тэму: „Незалежнасьць—падстава нацыянальнага і сацыяльнага вызваленьня“.

У сувязі са сьвяткаваньнем Прэзідыум Рады Беларускай Народнай Рэспублікі выдаў адозву да беларускага грамадзянства, у якой адзначаецца, што праца вызваленьня Беларускага Народу яшчэ не закончана.

Далей у гэтай адозве пералічаюцца тыя нядолі, якія прыходзіцца перажываць Беларусам цяпер.

На ўрачыстым сходзе ў Празе Чэскай прадстаўнік украінскага грамадзянства ў пекнай прамове вітаў Беларусаў з прычыны дня IX-х угодкаў абвешчання Незалежнасьці. Прадстаўнікі беларускіх незалежніцкіх арганізацыяў гарачым словам выказвалі пратэст проці таго гвалту, які меў месца на жывым целе Беларусі. Урачысты сход скончыўся гучным „Ад веку мы спалі!“

— Беларускае Прэс-Бюро. Беларускае Прэс-Бюро ў Празе чэскай пратэстуе проці заявы старшыні Радавай Беларусі Адамовіча на лютаськім кангрэсе ВІК—ССРР, што быццам Беларускае Народнае Урад заграмаваў ліквідаваць ся сам па сабе, здаўшы ўрадавыя пячаткі і штэмпелі.

„Праўда, — піша Прэс-Бюро, — старыя пячаткі і штэмпелі, здрайцы спосабам, які ня робіць ім гонару, вывязлі ў Менск, але-ж Рада Рэспублікі зрэдукавала шкодных сяброў ураду і ўзяла ўладу ў свае рукі“.

3 жыцьця пад Польшчай.

Аб прадаўжэньні існаваньня сучаснага Сойму.

Есьць чуткі, што ўрад мае замер прадоўжыць існаваньне сучаснага Сойму, а гэта дзеля тых прычынаў, што паўнамоцтвы ўставаўства ўрад атрымаў на час да новых выбараў, дык гэтакім чынам існаваньне гэтага Сойму ураду выгадна.

Нам Беларусам гэта не карысна, бо мы маем надзею пры новых выбарах здабыцца на палешчаньне нашага жыцьця.

Упадак польскай прамысловасьці.

Газеты надаюць вестку, што два пажылыя прамысловыя прадпрыемствы „Астравец“ і „Сіла і Сьвятло“ пераходзяць у чужыя рукі. Бельгійскі кавсорцыум, які прадстаўляе міжнароднае капітал, выкупіў 75% акцыяў вышэй названых прадпрыемстваў.

„Палёгкі“.

Дазволена вольная прадажа піва моцы 2½ процанта, абы былі датрыманы санітарна-гігіенічныя правілы.

Мэтай далейшага аблягчэньня заплаты падаткавых нядоімаг, міністра скарбу прадоўжыла тэрмін узвосу нядоімаг з беспасярэдніх падаткаў і штэмплёвых аплатаў пры льготных на месях.

Згодна міністэрскага высьвешчэньня расліскі на грошы да 50 злотых не падлягаюць штэмплёвай аплаце.

Прыемнасьці падарожы цераз Польшчу.

У цягнік якім ехалі двох ангельцаў з Масквы цераз Варшаву ў Лёндан, няведомы алаччыва стрэліў прабіўшы вокны вагону. На шчасьце Ангельцы шкоды нікае не ўдзярпілі.

Дык вось, якія прыемнасьці падарожы мелі Ангельцы ў Польшчы, зусім як даўней дзе ў якіх дзікарекіх лясах.

Мурашку памілавалі.

П. Прэзідэнт дараваў астачу адбыцьця кары паліцыянта Мурашцы, які забіў Вечаркевіча і Багінскага, як палітычныя праступнікі (камуністы) выменьваліся сав. урадам і вась у часе канваіраваньня іх да граніцы Мурашка абодвух іх забіў. За гэта дастаў 2 гады вастрогу і неадбыўшы гэтае кары выпушчаны на волю.

Правал польскасьці ў В. Сілезіі.

Прэзідэнтам места Катавіцы выбран Немец і сэрэтарам меставай рады таксама. У меставую раду ўвайшло 24 Немцы, 5 сэрэтарыстаў і 21 Паляк. Гэтак сталася ў сталіцы польскай В. Сілезіі.

Польскія варшаўскія газеты пішуць, што ў В. Сілезіі, школьная, чугункавая да камунальная адміністрацыя кульгае... Супрацоўнікі газэтаў, якія толькі што пабывалі ў В. Сілезіі расказваюць фатальныя вывады аб унутранім безладзьці і аб надта дрэнным выглядзе местаў, вуліц станцыяў і г. д. Сэрэтарыстычныя настроі растуць, усюды чутна жалабы на падаткавыя цяжары на эгоізм і індыферэнтызм найлыўшы туды (галоўна з галіцы) урадоўцаў, якія трактуюць В. Сілезію як польскую калёнію. За ўсё гэта газеты нападаюць на В. Сіле-скага ваяводу Гражынскага, які спраўляе абходны паходы ды розныя банкеты.

Як марнуюцца грошы.

Газэта „Рэчпаспалітая“ ад 22 сакавіка г. г. зьмесьціла вестку быццам на прыём нямецкага пісьменьніка Томаса Мана ў Варшаве, літэрацкі клуб атрымаў ад ураду 34 тысячы злотых. Лічачы, што гэтакая трата дзярж. грошай шкодная, тая газэта недацускала думкі аб тым што гэта праўда і чакала ўрадавага запярэчэньня. Але цяпер, калі прайшло тыздзень, дык „Рэчпаспалітая“ ізноў забрала голас у гэтай справе і, пратэстуючы проці гэтай непрызвайтай траты дзяржаўных грошай, гавора, што хто маўчыць, дык сьцьверджае тым праўдывасьць зробленага яму закіду.

Якія прычыны скланілі ўрадавыя дзейнікі на гэтакую забойчую трату тагды, калі краі перажывае гаспадарчы і фінансавы крызіс, а безработныя месяцамі часу дарэмна просяць працы?

Справа Бісьпінга.

Справа Бісьпінга вядомага абшарніка, пагромшчыка беларускага сялянства на Горадзеншчыне, як пішуць газеты, найвышэйшы суд перадае на новы разгляд апэляцыйнаму суду. Хоць самавольны зьдзек над сялянствам даказаны, але-ж ніяк справядлівасьць не пакарае Бісьпінга, бо надта „вялікая шышка“. Паглядзімо, што будзе гэтым разам?

Да беларускага студэнтства.

У Празе Чэскай у 1924 г. беларускае студэнтства стварыла цэнтральную студэнтскую арганізацыю (АБСА), найважнейшымі заданьнямі якое было: аб'яднаць паміж сабою як паасобных студэнтскія арганізацыі, так і паасобных сяброў, а таксама здабыць адпаведнае месца для беларускага студэнтства ў міжнароднай студэнтскай канфэрэнцыі (СІЕ). Бязумоўна мэты — немалое важнасьці і каб дапаць іх, дык патрэбна многа мазольнай і ўпартай працы ўсяго студэнтства. Мала запісацца ў тую ці іншую студэнтскую арганізацыю і, заплаціўшы залатоўку сяброўскіх складак, сесці сабе спакойна. Трэба чуцца сапраўдным сябром гэтае арганізацыі і працаваць над падняцьцем яе на належную вышыню, а перадусім трэба пачуваць сябе студэнтам. Студэнт павінен заўсёды памятаць, што па скажэньні школы ён прыйдзе ў грамадзянства, а там патрэбна пазыўная праца. Патрэба такое грамадзянскае працы асабліва адчуваецца ў нас. Інтэлігенцыі ў нас яшчэ зусім мала, дык дзеля гэтага патрэба супрацоўніцтва кожнае інтэлігентнае адзінікі вельмі моцна адчуваецца. Такая праца павінна на чацца за студэнтскім сталом, бо студэнты найбольш маюць супольных інтарэсаў. Часта пазнейшыя заўзяттыя палітычныя ворагі ў студэнтскі часе бывалі найлепшымі прыяцелямі. У кожнага сапраўднага беларускага студэнта павінна быць адна агульная мэта: паставіць Беларусь на культурнай роўні з людзьмі іншых нацыяў эўрапейскіх, а на гэтым мы ўсе павінны зыйсьціся, калі мы прэтэндуюм на імя беларускага інтэлігента. Каліж ня будзе ў нас гэтае ідэі, дык ці мы маем права тады называцца Беларусамі?

Наш студэнтскі абавязак стварыць моцную студэнтскую арганізацыю, пакінуць убаку наша старэйшае грамадзянства, якое грызецца між сабою за пустую торбу, і ўзяцца за працу. Ня час нам сварыцца за партыйныя ідэі, бо ўсім аднолькава дастаецца. А таму ўсе мы, як адзін чалавек павінны стаць на абарону сваіх правоў. На гімназіяльных лаўках ня было між нам партыйнай розніцы, мы ўсе былі Беларусы і праца на карысьць Бацькаўшчыны была нашаю праводнаю думкаю. Цяпер ізноў адкіньма ўсе партыйныя драбязі і станьма масаю ўсе, арганізаванай грамадой да працы за лепшую долю Бацькаўшчыны!

Студэнт.

Як упісацца у Беларуска-Сялянскі Саюз.

Падпішчык, які добра зразумеў, што Беларуска-Сялянскі Саюз зьяўляецца партыйнай, якая запраўды адважна бароніць інтарэсы нашага сялянства, павінен неадкладна ўпісацца ў свой Саюз. З гэтае мэтай трэба паслаць у Цэнтральны Камітэт аткрытку (Вільня, Завальная 6—5) з просьбай прыслаць бланкеты заявы і анкеты, інструкцыі і праграму.

Скончылася казка аб сьне залатым.

Некалькі месяцаў таму назад з прычыны ангельскае забастоўкі павысіўся экспарт (вываз) за граніцу польскага вугальля з В. Сілезіі і гэтакім чынам гэтае акцыя часова ўратавала польскі злоты ад далейшага спадку, дык польскаму аўтымизму і самахвальству ня было канца. Уся польская прэса тагды сыпала найўня дапушчэньні, што экспарт польскага вугальля заваяваў сусветны рынак, а памаёвы ўрад гэтую карысную сытуацыю прыпісываў сабе як вялікае дасягненьне і пачынаў лятуць аб парытэце польскага златага да сваёй намінальнай цаны 5, 18 за даяр.

Мы, Беларусы прывыкшы глядзець крытычна на ўсякую справу, будучы толькі пабочнымі аглядчыкамі польскага ўрадаваньня, тагды калі польская думка вынасіла сябе на пярх нейкіх дасягаваньняў, бачылі ў ува ўсім гэтым заўраўдную прычыну напавы польскай прамысловасьці і, праўда, не памыліся: як толькі кончылася ангельская забастоўка, дык і скончылася польская казка аб залатым сьне; цяпер ужо, як піша „Gazeta Warszawska Porann“ Польшча ізноў экспартуе на 650 тысяч тонаў вугальля меней як экспартавала перад тым. Каб урадаваць бяскроўныя заваяваньні, польскі ўрад абніжыў тарыф перавозкі вугальля чыгункамі, але-ж ня глядзячы на гэта Польшча здае сваі пазыцыі іх заўраўдным гаспадаром Ангельшам.

Да гэтага часу В. Сілезія давала 75 мільёнаў злотых чыстага даходу казьне і 38 процантаў дэвізаў польскаму банку, цяпер гэта бессумліўна панізіцца. Дык цераз гэта польскаму золоту зарысоўваюцца сумныя перэспэктывы. Безработьце і нэндза растуць.

НАВИНЫ.

— Канфэрэнцыя сацыялістычных партыяў нацыянальных меншасцяў. 3 красавіка 1927 года адбылася ў Варшаве паразумевачая канфэрэнцыя, у якой узялі ўдзел прадстаўнікі наступных партыяў:

- 1) Нямецкая Сацыяльная Партыя Працы.
- 2) Беларускі Сялянскі Сяюз.
- 3) Украінскае Сац. Сялянска-Работніцкае Аб'яднанне.

4) Украінская Сац.-Радыкальная Партыя.

5) Агульны Жыдоўскі Работніцкі Саюз „Бунд“.

6) Жыдоўская Сац. Партыя „Поалей-Цыон“ аб'яднаная з С. С. П.

7) Жыдоўская Сац. Партыя „Поалей-Цыон Лявіца“.

Была запрошана і Беларуская Сялянска-Работніцкая Грамада.

Пасля мены думкамі была выбрана камісія, якая атрымала наказ апрацаваць матэрыялы на паднятым на канфэрэнцыі справах і склікаць наступную канфэрэнцыю.

— **Выстаўка.** Гурток Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры ў Браслаўі на Юр'е, 23 красавіка ладзіць выстаўку кароў і каней. Нагароды будуць прызнавацца толькі сялянам.

— **Беларускі спектакль у Н. Вялейцы.** У нядзелю 3 красавіка ў Новай Вялейцы адбыўся беларускі спектакль. Пастаўлены былі п'есы: „Дзядзька Якуб“ і „Зьбянтэжаны Саўка“. Пасля спектаклю пяць хор Інстытуту пад загадам А. Стэповіча. Спектакль быў арганізаваны Віленскім Гуртком Інстытуту. Галоўныя ролі адыгралі слухачы Беларускіх Коопэратыўна-Гандлёвых Курсаў.

— **Візытацыя Беларускае Гімназіі.** Гэтымі днямі па загаду міністэрства асветы прадстаўнік ураду п. Я. Биджэўскі візтаваў Беларускаю Гімназію ў Вільні. Візятатар быў прысутным на лекцыях матэматыкі, польскай і беларускай мовы, псыхалогіі і арытмэтыкі.

Пасля лекцыяў візятатар адведаў вучнёўскі інтэрнат і надта цікавіўся наагул усімі гімназіяльнымі працамі.

Хоць візятатар абходзіўся лагодна і нават прыхільна да ўсяго, але-ж нас, змушаных глядзець на справы пэсымістычна, наводзіць гэтая візытацыя на смутныя думкі, каб часам ізноў не здарыліся новыя ўдары, як гэта было пасля прыхільнае візыты самога радыкальнага міністра асветы п. Дабруцкага, калі беларускія гімназіі атрымалі загады: аб выкладанні ў першых класах польскай гісторыі ў польскай мове (чаго раней ня было) і аб выдаленні 8 пэдагогаў.

— **„Рэформы школьніцтва“.** У часе летняга перарыву Кураторыя Віленскай Школьнай Акругі мае думку наладзіць некалькі курсаў беларускае мовы, каб даць магчымасць даучыць беларускую мову тым польскім вучыццям, якія працуюць у польскіх школах з найбольшай лічбай беларускіх дзяцей.

„Хрысьціянскі банк“.

Людзі кажучь, што я радзіўся замінішчам (якім, каму — ня ведаю).

— Хто гэта кажа? — пытаецца.

— Ды кожны, хто скончыў Пурышкевічаўскаю школу...

— Якую? — пытаецца.

— Ды гэту ад чорнай сотні выжэйшаю адукацыю... аб чым Вы напэўна ўжо чулі ці нат' і адчулі...

Вось, я раскажу як гэта было ў польскім „коопэратыўным“ банку. Пажычаў я сёлета ў летку 50 зл. Лічылі, лічылі... дали мне 30 зл. з хвосцікам (то процанты, то інш.) — ды і пашоў я. Вось гэтым чынам я стаў сябрам.

Клічуць мяне на гадавое сабраньне (гэта было на тым тыдні). Трэ' пайсьці — думаю. Сабралася нас шмат. Гутараць мужчыны тое-сёе, процанты кажучь нарасьлі... Сядзіць пры сталае ўсё начальства значыцца... Урэшце ўстае „дырэктар“ банку (войт ці бурмістр пры гэтым) і важна нешта гавора. Незадоўга сталі чытаць ды ўсё тысячы і тысячы... Ну — думаю. Добра што я сябрам (10 зл. палажыў) — будзе процант... Сталі гаварыць, ды нешта спрачацца. Бяруцца заядла, а надта жыдкі... 4000 зл. разходаў, жалаваньне „дырэктару“ — за шмат кажучь. На што яму два жалаваньні ды абодва такія вялікія. Тут „дырэктар“ перарваў.

— Ды ў нашым павятовым горадзе дырэктар банку атрымлівае 700 зл. у месяц! — кажа. Вось як!

Тут ён кашлянуў, перагледзіў косым вокам усіх прысутных, зірнуў на сваіх „памоцнікаў“ — ды калі закрычыць:

— Гэта банк хрысьціянскі!!!

Гляджу я тады што тут будзе. Ды хто-ж лану не дае „браць“? (хоць і непахрысьціянску) Мала што яны гавораць... А ён сваё! Гэ, брат!

З ГАЗЭТ.

Улада без апоры.

Польская віленская газета „Słowo“ змясьціла артыкул Эўстаха Сапегі, таго Сапегі, які быў міністрам замежных справаў Польшчы ў часе падпісаньня міжнароднага дагавору ў Рызе. Гэты артыкул вельмі характэрны, дык хочацца з яго зрабіць наступныя выпіскі:

„Маршалку Пілсудскаму абходзіць відавочная направа абставінаў, але маршалак у сваіх замерах ня мае на кім аперціся, бо мае проці сябе ўсе соймавыя групіроўкі“.

Ды ізноў: „да апошніх ужо граніцаў дайшоў уставадаўчы сойм. Ад таго пункту да якога мы дайшлі, няма ўжо далей дарогі, а ні нават бездарожжа...“

Над гэтымі выпіскамі хочацца астанавіцца і разгледзець іх падрабязней. Перадусім, як мы бачым, дык Польшча прыйшла ў тупік, у гэтакі тупік, з якога ня мае выхаду.

Пры гэтым зьяўляецца надта недарэчным, калі чытаем, што галава выканаўчае ўлады ня мае апоры ў тым уставадаўчым арганізме, законы якога павінна выконваць, а самы гэты арганізм прыйшоў туды, скуль ня можа вылезці.

Неяк мімаволі паўстае пытаньне: на чым жа і з якое рацыі ўрадуе сучасны ўрад, калі галава яго без апоры і чаму той Сойм, які сядзіць у такім месцы, дзе нават няма бездарожжа?

Як ведама, на беларускіх землях ёсьць шмат вучыццель з Галіччыны, дык ужо наперад можна прадбачыць, што выйдзе з гэтакіх курсаў. Ясна, што ніякае карысьці ад гэтага нікому ня будзе.

— **Канфіскацыя.** Беларускае гумарыстычнае часопісь „Маланка“ № 6, па загаду камісара ўраду на м. Вільню 2-га красавіка канфіскавана за зьмяшчэньне маленькае зацемкі „Зайздросны“.

— **Дэманстрацыі безработных.** Як піша „Dziennik Wileński“ — безработныя не атрымаўшы ніякага здаваленьня прабавалі зрабіць дэманстрацыю перад ваяводзкім урадам, але абодва разы паліцыя разогнала натоўпы і не дапусьціла да дэманстрацыі. Як відаць, дык паліцыя добра старалася, бо „Dz. Wil.“ пахваліў яе.

— **Тэлефонная лучнасьць.** Адбылася проба тэлефанічнае гутаркі паміж Вільняю, Прагаю Чэскаю і Венаю. Рэзультаты пробы былі добрыя, дык наладжваецца заўсёднае тэлефанічнае камунікацыя на вышэй азначаным шляху.

— **Забастоўка ў Горадні.** У Горадні забаставалі работнікі электрычнікі і водаправодчыкі пратэстуючы проці рэдукцыі работнікаў і дзеля таго, што не дайшоў да пажаданых вынікаў іх агульны дагавор. Гэтыя прадпрыемствы войска пусьціла ў рух.

— думаю. Чаго добрага і паліцыя ўмяшаецца... Гэтак абразіць падвойнага начальніка! Падсуноўся і я бліжэй дзэвярэй...

Тут жыдкі (было іх пад 50) як ня тугнуць за дзэверы! Значыцца на знак пратэсту. Непадалася гэта нат' і некаторым „памоцнікам дырэктара“. Перагіянуліся... Трэ' гэтак абражаць начальства — думаю. Навошта? Лепей маўчаць... Хай будзе непахрысьціянск... цьфу! хацеў саказаць: па іхняму — па хрысьціянску...

Ну, думаю. Хаця-б болей „дырэктара“ не абражалі. Шкада мне яго стала. Ды і за вошта спрачацца? Аднаго жалаванья (хоць і добрага) ёсьць ведама мала. (У часох агульнага безработьця трэ' каб аднаму нічога, а другому праз горла!) А жыдкі, што пашлі дык і разумна, а то бы Пурышкевіч ды яшчэ з Бэйлісам прысьніўся.

Дзе нам ужо Беларусам было што гаварыць, калі „хрысьціянскі“ па „kresowemu“ (аб чым Вы п. Рэдактар няраз адчулі) знача выключна тое, што Паляк. Накшчых хрысьціянаў у гэтых павоў — няма! Маўчаць то і мы ня зусім маўчалі... ды што толку!

Сталі ізноў чытаць... Тысячы і тысячы... Жалаваньне „дырэктару“ і інш. ды ўсё тысячы і тысячы... Дзе тут брат — думаю — дадуць процанты! Тут і жалезнага капіталу на жалаваньні ўсім каб хапіла. Трэ' як небудзь выпутацца з сяброўства, ды ў добрым часе забраць сваіх, яшчэ цэлых, 10 зл. Жывіце паночкі здаровенькі, ды толькі мне маіх 10 зл. аддайце. Злажыў я заяву ў банк, ды казалі што ў канцы с. года аддадуць... Статут такі кажучь...

А ўсё-ж банк — добрае дзела! Толькі як-бы гэта нам Беларускі залажыць, ды каб непахрысьціянску процантаў на падвойнае жалаваньні ня дзёрці? Парадзьце п. Рэдактар (ды не на Лукішках толькі!) і дайце свой парадны адказ.

Максім Ярмо.

жа, усё-ж такі існуе? Гэта нейкая трагікамэдыя, якая ня мае прыкладаў на працягу ўсяе шматвяковае гісторыі і багатай, даволі дзіўнаймі праявамі, сучаснасьці!

„Беларускі Дзень“ ня можа забыцца аб „Грамадзе“ і ўжо нат пасьяля яе афіцыйнай ліквідацыі, калі ўрад насупроць дэмакратычным асновам абвясціў гэту партыю нелегальнай, прабуе яе крытыкаваць і нападаць на арганізатараў „Грамады“. Гэтае нападаньне лёгка вытлумачыць, бо-ж усім ня сэкрат, што „Беларускі Дзень“ за сваё паўстаньне павінен дзякаваць толькі „Грамадзе“. Каб ня было „Грамады“ дык і ня было-б грошай на выдавецтва „Беларускага Дня“. Але як бачым, „Бел. Дзень“ з добрае плаціць благім. Пішучы зацемку аб сьвяткаваньні 9-х угодкаў незалежнасьці „Бел. Дзень“ паміж іншым падаў: „урачыстая акадэмія наагул выйшла бледна“. Чаму гэта „бледна“. Бо ня было гарэжкі. Арганізатары сьвяткаваньня абходзілі сьвята не для таго, каб рабіць банкет, а каб перахоўваць памяць аб гэтым дню, каб увесь час імкнуцца да Ідэалу. А затым праграма сьвяткаваньня складалася перадусім з прамоў-прывітаньняў і канцэртнай часткі.

„Наша Праўда“, асабліва Антоні Луцкевіч ня можа дараваць таго, што паміа яго зьменатычніцта, міма таго, што ён прадаў ідэю незалежнасьці агенту Ваявудзкаму, а мо' і іншым, гэтая ідэя жыве і ўмацоўваецца. Доказам гэтага было афіцыйнае сьвяткаваньне дня 25.ІІ.27 г., як дзевятых угодкаў абвешчанья незалежнасьці Беларускай Народнай Рэспублікі, арганізаванае ініцыятыўнай групай у складзе: пасла Ярэміча, сэн. Багдановіча і гр. Карузы. Гэта ўсё было так не па душы Луцкевіча, што ён не забыўся падпусьціць ілжу (гэта, праўда, яму не навіна). І вась напісаў, што аднадзеўка „Водклік“ і „Nar. Zwon“ за зьмяшчэньня артыкулы быццам аб незалежнасьці Беларусі (Усім ведама, што зьменатычнікі выракліся незалежнасьці) былі сканфіскаваны, а „Сялянская Ніва“ не была сканфіскавана.

Гэта ёсьць сьвядомае луцкевічаўскае ілжа, бо ўсім ужо знаны факт, што № 27 (78) „Сялянскае Нівы“, як прысьвечаны сьвяткаваньню быў сканфіскаваны па загаду камісара ўраду на м. Вільню за перадавіцу — „Сьвяткаваньне“ і за акт абвешчэньня незалежнасьці — „Устаноўная Грамата Рады Беларускай Народнай Рэспублікі“.

Вось на такой ілжы луцкевічаўскае прэса будзе ўсё свае аргументы ў змаганьні з нацыянальна-радыкальнымі беларускімі кірункамі.

„Саха“.

Нядаўна пад гэтакім назовам вышаў з друку № 1 беларускай гаспадарчай часопісі.

„Саха“ як і ў папярэднія часы свайго існаваньня (выходзіла яна з 1912 г. да пачатку вайны, а таксама вышла некалькі нумароў у 1919 г.), будзе і цяпер шчыра служыць усім патрэбам вёскі, маючы на мэце адно: „святлейшую будучыню нашай Бацькаўшчыны“, гэтак гаворыцца ў уступным слове да чытачоў.

Часопісь мае 16 старонак друку ў вокладцы з сымбалічным малюнкам.

Зьмест „Сахі“ гэтакі: „Да чытачоў“, „Мэханічная падрыхтоўка зямлі пад засеў“, „Ці варта касаваць папар і займаць яго пад збожжа“, „Як ляпей вырабляць канюшынішча“, „Якім насеньнем сеяць“, „Культура кармавых карнеплодаў“, „Як падняць гадоўлю скаціны ў дробных гаспадарках нашага краю“, „Як зрабіць танны парнік“, „Барацьба з замаразкам, як сад цьвіце“, „Парада для садавода“, „Работы каля пчолаў у месяцы сакавіку“, „Як вывесці сырасць з дому і т. зв. грыб“, „Парады агранома“.

Адрэс Рэдакцыі: Вільня, вул. Сьв. Анны № 2, кв. 3.

Падпісная плата да канца гэтага году 2 зл. 50 гр., цана асобнага нумару з перасылкаю 25 гр.

Аўтар артыкулу аб папары раіць на падставе дасьледаў, зямлю на папар, каб яна пуставала не пакідаць, а засяваць гэтакую бабовымі (стручкаватымі) расьлінамі, перадусім вікаю, кажучь, што пасьяля бабовых расьлінаў, скошаных на зялёны корм, часта бывае на т лепшым; у іншым артыкуле „Якім насеньнем сеяць?“ раіцца абавязкава сеяць, толькі добрым ачышчаным зернем, бо гэта дапаможа ўсьцярагчыся ад дзікіх расьлінаў — сьмецьцёкоў. У парадах агранома чытаем засьцярогу аб шкоднасьці пасеньня скаціны на сенажацях, як раньняю вясною перад касьбою, таксама і ўвосень пасьяля касьбы. Свае вывады параднік апірае на тым, што раньняю вясною тая траўка, якая толькі што пусьціцца расьці і будучы зьдэянаю ня можа расьці, а пакуль паднімецца новая травінка, шмат праходзіць часу. Акрамя гэтага скаціна зьбівае сенажаць на сьляды, на якіх трава ўжо зусім не расьце.

Ст. Ратай.

Што дзеецца ў сьвеце?

Памяці Бэтховэна.

Увесь культурны сьвет сьвяткуе 100 годзьдэ сьмерці вялікага кампазытара Немца Бэтховэна.

На яго чэсьць паўсюдна ладзяцца ўрачыстасьці, лекцыі і канцэрты.

Сытуацыя ў Кітаі.

Кантонцы ўжо зьяўляюцца панамі палажэньня ў Шанхай і Нанкіне. Армія іх ідзе на поўнач у кірунку да Жоўтай ракі. Перадавыя кантонскія аддзелы дайшлі ўжо да месцовасьці Фэнг-Янг, якая знаходзіцца за 25 міль (ангельскіх) ад галоўнага пункту шантунскага войска Пэнг-Пу і ад чугункавай лініі Тсен-Тсін-Пукоў. Партызанскія атрады кантонскай арміі падышлі ўжо да самага Пэнг-Пу.

Як падае бюро Рэйтэра, у Шын-Кінг адбылася антыамерыканская дэманстрацыя. Амерыканскі кансул і віцэ-консул схаваліся на караблі. Кітайцы парвалі амерыканскі сьцяг, што вывешаны быў на кансуляце.

Уралы безпасярэдня зацікаўленых выпадкамі ў Кітаі радзяцца паміж сабою аб далейшых супальных кроках.

Амерыка гатуе войска, якое-бы магло ў кожным разе выступіць на абарону жыцьця і маемасьці амерыканскіх грамадзян у Кітаі.

„Times“ падае вестку з Пекіну, што сярэд амерыканскіх грамадзян ідзе падгатоўка на выезд дзеля таго, што прадбачыцца заняцьце Кантонцамі Пекіну.

Баянда каб не сталася тое, што сталася ў Нанкіне. Там паўночна буржуазнае войска разграбіла гэтае места і абстраляла зарматаў. Дзеля гэтага жыхары Нанкіну многа ўцярылі і дазналі крыўдаў, а ў тым рахунку і чужаземцы.

Нямеччына.

У Нямеччыне ў часе паваяннага гаспадарчага крызысу ў некаторых мясцовасьцях і галінах працы быў прадоўжаны дзень працы. Апошнімі днямі ў Саксоніі, ў маталургічнай прамысловасьці ўводзіцца 8-гадзінны дзень працы. Прадоўжыць дзень працы не дазваляецца, а калі дзе якую працу неабходна трэба будзе выканаць, дык за гэта працадаўца плаціць будзе асобна.

Нямецкі пасол у Варшаве, які выехаў у Бэрлін, атрымаў там паўнамоцтвы і інструкцыі аб нямецка-польскіх перагаворах у справе гандлёвага дагавору, але-ж перш мусіць быць урэгулявана справа Немцаў у Польшчы.

Чэхаславакія.

Уставадаўчая палата прыняла 5 урадавых вайсковых праектаў якімі касуецца права голасу пры выбарах тым асобам, якія служаць на вайскавай службе. Устанаўліваецца армія ў 150.000 чалавек на мірны час, а таксама ўводзіцца вайскавае начуваньне грамадзян, якія не адбываюць вайскавае чыннае службы.

Напад на Форда.

На амерыканскага караля аўтамабіляў Форда быў зроблены напад. Напасьнікі дагналі аўтамабіль Форда і сваім аўтамабілем ззаду перакінулі яго з насыпу пад дарожны аткос. Форд атрымаў рану каля вока і на чашцы, і чуюцца невдарова.

Паўстаньне ў Мароку.

У Мароку, дзе супольнымі вайсковымі сіламі Францыі і Гішпаніі нядаўна было прыдушана слаўнае змаганьне мароканскага народу з чужынцамі, паняволіўшымі яго, час-ад-часу ізноў зьяўляюцца паўстанцы, а гэта сьведчыць, што ніякаяе чужацкая сіла ня мае ўлады затушыць агонь пацудыя чалавечыя годнасьці і зламаць жаданьня вольнасьці і незалежнасьці.

Нядаўна ізноў паўстала племя Ктама і хоць яно ня можа ўстаяць проці рэгулярнае гішпанскае арміі, але-ж яскрава паказвае, што незалежнасьць, як Іdeal сьведчыць мароканскаму народу і падбуджае яго да чыну, барадбы і змаганьня.

Афіцыйнае гішпанскі камунікат падае вестку, што зьявілася група паўстанцаў каля места Сэн-Гая-Рухі.

Гішпанскае войска энэргічна ўзялася прыдушць гэтае паўстаньне.

У ваколіцах Бэні Эдэр гішпанская паліцыя вядзе шырокую акцыю, пры гэтым паліцэйскія аддзелы панясылі вялікія страты. Каля Джэбель Гаддід уваружаньня паўстанцы напалі на гішпанскі паліцэйскі пастаруак і ўвесь яго склад у лічбе 15 чалавек перабілі.

Да нас пішуць.

Парадкі на нашай пошце.

У м. Сельцу, Пружанскага павету існуе паштовы аддзел. Цяпер, за часоў польскае ўлады, заведзены новыя парадкі. У кожнай вёсцы выбіраецца ці назначаецца чалавек, які са спецыяльнай для гэтага паштовай кнігай ходзіць два разы ў тыдзень на пошту ў м. Селец і атрымлівае ўсю карэспандэнцыю для цэлае вёскі; пасля ўжо разносіць па прыналежнасьці. Але бяда ў тым, што калі хто бываець на пошце паміма афіцыйнага разношчыка, дык таму ня аддаюць ужо карэспандэнцыяў і газэт адрэсаваных нават на яго імя. Гэтыя „парадкі“ вельмі шкодныя, бо часта сьпешныя лісты прыходзяць апазыніўшыся, а газэты, — прыйдзеш і бачыш на пошце, што ёсьць, але-ж атрымаеш яшчэ за дзень два, ня глядзячы на доказ дакумэнтальны асабістасьці адрасата, і на тое што паштовы ўрадовец у той час нічога да работы ня мае.

Полымя.

Вьсьцерагайдзеся ашуканцаў.

(Іўе, Лідзкага пав.)

Патэнтаваньне ўсякай новай выдумкі ў галіне прамысловасьці прынята цяпер блізу ў ва ўсіх Эўрапейскіх культурных дзяржавах. Польшча, якая мае адвагу залічаць сябе да культурнай стараны, завяла і ў сябе сыстэму натэнтаваньня, а на т, здаецца, перавысіла ўсю Эўропу ў гэтым кірунку. Я ня думаю, каб дзе небудзь у Эўропе натэнтавалася... шарлатанства, жулікоўства, а на т можна сказаць проста — зладейства. Доказам гэтага служыць хмары гэтакіх аматараў чужой уласнасьці, з вялікім, вырабленым гадамі ў спецыяльных закладах „навуковых“, спрытам у пальцах. Такі ашуканец прыяжджае ў мястэчка, расстаўляе свой варштат працы на рынку, дастае з кішаньні прамысловы патэнт і пачынае няшчасных сялян заклікаць папрабаваць пчасьця заіграць з ім у карты, косткі, напарэткі і іншыя штукі... А на кірмашы, як ведама, шмат народу, між якім многа дурняў, якія трацяць няраз апошнюю залатоўку. Паліцыя-ж глядзіць на гэтыя штукі і ня відзіць ці ня хоча відзець, тым больш, што гэтыя „прамыслоўцы“ маюць дазволы ад тутэйшых уладаў і пасля ўсякага выгрыша крычаць на ўвесь рынак: „Górra Pollska!“ Як-жа такіх патрыятычных людзей ганяць ці рабіць ім якую прыкрасьць у іх патэнтаванай прамысловасьці. Давас, сяляне, зьвяртаюся з гарачым заклікам: здалёк абмінаць гэтых жулікаў, і не дапускаць да іх сваіх суседзяў; сорам і ганьба таму чалавеку, які замест пусьціць сваю цяжка запрацаваную залатоўку, на патрэбную рэч, на газэтку ці інш., аддае яе жуліку!

Рыбацкі.

Наш солтыс гандлюе.

(З Войстмшчыны).

Солтыс углянскай грамады, Вайстомскай вол. Вялейскага пав. І. Ш. дык вельмі ўжо ласы на грошы. Мала яму 10 зл. у месяц пэнсы ды 10 проц. з пабіраных падатковых штрафаў і эгзэкуцыі, а такжа 25 проц. ад выдаваных і пасьведчаньняў „пахадзэньня“ на скаціну, — дык яшчэ ўзяўся гандляваць сьвіньнямі ды каровамі, грашыма якія зьбірае з нас за падаткі, затрымліваючы іх у сябе.

Уважай пане солтыс, каб не прагандляваўся!

Дзісяты.

На што гэта падобна?

(З Пружаншчыны).

Не жадаючы больш калечыць сваіх дзетак у польскай школе, і зразумеўшы, што ніхто ім нічога ня дасць, калі самы ня парупяцца аб гэтым, сяляне вёскі Сашыцы, Саледкае гміны напісалі дэкларацыі з заявай адчыніць у іх вёсцы беларускую школу і ў пачатку сьнежня л. г. праз свайго паўнамоцніка злажылі іх школьнаму інспэктару ў м. Пружане. Усіх жадаючых адчыніць родную школу дэкларантаў было 42, па 60 дзяцей. Зрабіўшы ўсё што вымагалася ад іх, споўніўшы ўсе фармальнасьці, сяляне ўжо чакалі на другую зіму, калі павінна былі здзейсьненія іх жаданьні. Болей практычныя чакалі перашкодаў з боку ўлады, і не памыліліся ў гэтым. У лютым г. г. да кожнага дэкларанта на беларускую школу зьявілася вучыцелька польскае школы ў гэтай-жа вёсцы Здановіч і пачала ўгаварваць сялян адказацца ад беларускае школы і падпісаць дэкларацыі на польскую школу. А дзеля таго, каб мець які ўплыў на сялян нежадаючых польскае школы, дык у кожнай хаці вучыцелька гаварыла, што: толькі вы ўжо засталіся ўся-ж вёска падпісалася на польскую школу, хто адмовіцца падпісаць дэкларацыю, дык таго аднога пагоняць да Пру-

жаны“. — Але-ж я зусім не хачу падпісваць вашае новае дэкларацыі — адказвае адзін сялянін — „што раз напісаў, дык ужо перапраўляці ня буду“.

— А калі гэтак, дык я напішу школьнаму інспэктару—адказвае вучыцелька—што ты праціўнік польскае ўлады!

Дык вось якіх спосабаў ужываюць Палякі патапляючы жаданьне беларускага селяніна роднай школы.

Полымя.

З жыцьця Сіняўскай воласьці.

Сіняўка займае паўднёвую, лесістую частку Несвіскага павету. Гміна досьць вялікая, люднасьць раздзяляецца на праваслаўных і каталікоў.

Нападцы, якія былі ў Несвіскім павеце, здараліся ў гэтай воласьці. Вядома, што ўся адказнасьць за гэта спадала на беларускія вёскі.

Праўда, частка бандытаў, вэрбавалася з сялян Сіняўскай воласьці, але гэта былі ахвяры цяжкага, ненармальнага, сялянскага жыцьця. Нягодныя абставіны жыцьця, стварылі тое, што сяляне лёгка падаліся рознай дэмагогіі. Быў тут і вядомы правакатар Махай, арганізуючы камітэты ППС і сеючы бальшавіцкія лёзунгі і абяцанкі, працаваў тутак і наш „Беларус“, спэлюшчык Паўлюкевіч, які мае сваіх платных агентаў у в. Сіняўка. Гэта вёска тым цікаўная, што яна служыць і вам і нам. Тут знайдзеце і гурток Паўлюкевічай рады, гурток „Прасьветы“, Гурток Белар. Інст. Гаспад. і Культуры, гурток Б. С. Р. Грамады і розныя польскія „кółка“ і інш. і ўва ўсіх гэтых гуртках адны і тыя-ж асобы. Беларускае сьведамасьць, за выняткам трох-чатырох вёсак, паширана слаба. Што-ж датычыцца самага мястэчка Сіняўкі, дык яно нічым асаблівым не выдзяляецца, звычайнае жыдоўскае мястэчка, было нейкі час „рэзыдэнцыя“ Паўлюкевіча, штабам яго нікчэмнага „Беспартыйнага Сялянскага Саюзу“ у часе выбараў у Варшаўскі Сейм.

Мястэчка Сіняўка, павінна быць для Паўлюкевіча, бліжкім і дарогім, бо нядзе інш, як у Сіняўцы ён распачаў сваю правакатарскую кар’еру, выступаючы ў кірмашовыя дні перад натоўпамі сялян у ролі абаронца іх лятученьняў, жаданьняў, лаючы страшэнным вобразам польскі ўрад, адміністрацыю, паліцыю і г. д. Але цяпер сяляне ўжо пазнаюць ваўка у авечынай скуру.

Валачуга.

НАШАЯ ПОШТА.

Гардзею А., Бураку Ф., Коўчанку І., Точцы І., Дзіваку С., Пацкевічу В.: Праграму і інструкцыю і заявы паслалі.

Рэдакцыі Навуковага Багасловія: 7, 8, 19 і 27 нум. „Сял. Нівы“ ня можам паслаць, бо канфіскаваны.

А. Бязрозка: Вашыя вершы заслабыя. Пішыце свае думкі прозай.

М. Засіму: Заяву аб прысланьні статуту Інстытуту перадалі ў Інстытут.

Полымя: „За што арыштоўваюць“—атрымалі.

Янка Бедны: „Прыхільнікі паноў“—атрымалі, памагчымасьці зьмесьцім.

Іваноўскаму: Карэспандэнцыю атрымалі, памагчымасьці зьмесьцім.

Кулешу, Шнігуну, Серадзе П.: Пробны нумар паслалі.

Ф. Бураку, Шынайку, Кісялю Я., Засіму, Раціку, Точцы І. Кашубе Я.: Газэту пасылаем.

Дасталі ад:

Кірэя Паўла—4 зл.; Самойліка П.—3 зл.; Міхася Горына, Івана Дырэйкі, Дзякона Аляксандра—па 2 зл.; Мікіта Данілаў—1 зл.

Фруктовыя дрэвы (прышчэпы) і ягадныя кусты,

вырашчаныя на месцы ў садаводстве „Мазалёва“ МОЖНА ТАМ КУПІЦЬ У ВЯЛІКІМ ВЫБАРЫ.

Заказы прыймаюцца:

Вільня, Завальная 6 кв. 2, а таксама на месцы ў садаводстве.

Цэны даступныя.

Прысылайце грошы на падпіску.